

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XXXIX. De sententia excommunicationis, suspensionis & interdicti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

riculum imminet animarum, quod si tamen Episcopus suo subdito concessit, ut sibi idoneum confessarium eligere possit, nullam tamen hic electus in casus Episcopo specialiter reservatos jurisdictionem habet, prout statuitur in cap. si Episcopus. 2. h. t. in 6.

SECTIO II.

De remissionibus sive indulgentiis.

Hanc hujus sectionis materiam vel breviter explicatam apud Auth. Method. vide, vel fusius traditam apud Theologos morales.

TITVLVS XXXIX.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS, SUSPENSIONIS, ET INTERDICTI.

SECTIO I.

De prima censura Ecclesiastica, nempe excommunicatione.

§. I.

Quid & quotuplex sit Censura.

Censura in genere dici potest, poena quadam spiritualis ac medicinalis, privans usu aliquorum bonorum spiritualium, per Ecclesiasticam potestatem inflicta, delinquenti, donec a contumacia cesset. Esse autem penes Ecclesiam potest e n infligendi censuras, ex Evang. Math. c. 16. probatur, & ex ratione, qua quilibet respublica jus habet, ad eo modo coercendos contumaces, & rebelles &c.

Proprie autem loquendo tres tantum sunt censuræ, Excommunicatio, suspen-

sio, & interdictum, prout colligitur ex cap. quarensi de V. S. & hinc irregularitas non est censura (qui enim violat censuram, fit irregularis, non tamen novam incurrit irregularitatem, qui irregularis cum sit, Sacramenta tamen suscipit, vel administrat) sed nec cessatio a divinis, cum non priveat usu divinorum, sed omitti tantum ea velit, nec degradatio aut depositio &c. quæ sunt poenæ incorrigibilium.

§. II.

Quid, & quotuplex sit excommunicatio, & quæ formæ fieri debeat?

Excommunicatio in genere est censura Ecclesiastica, per quam Christianus a communione Ecclesie, seu reliquorum fidelium separatur; est autem triplex fidelium communicatio pure interna, pure externa, & mixta. Prima con-

M m m m 3 con-

consistit in fide & gratia, quâ membra, fideles scilicet, cum suo Capite Christo Jesu conjungantur, & inter se, ut sibi invicem impetrare de congruo possint specialia beneficia, &c. quâ non privat, nec privat potest Ecclesia, ita ut possit pro his privatâ intentione, privatus orare, sacrificare, &c. prout hæc opera privati hominis sunt. Purè externa consistit in politica aliqua societate fidelium in colloquio v. g. convictu, commercio, &c. Mixta denique est, quæ partim interna, partim externa est, & consistit in usu & administratione Sacramentorum tam activâ, quàm passivâ, in communibus suffragiis nomine Ecclesiæ, in aliis publicis officiis spiritualibus, ac Ecclesiastica sepultura, &c. & hæc utraq; private potest Ecclesia, diverso tamen modo, & rigore, pro diversitate censuræ.

Dividitur autem excommunicatio primò in majorem, & minorem, uti patet, *ex cap. Si quem 59. b. t.* Major est, quæ absolute à communione fidelium separatur, ut paulò post ostendetur, & poena gravissima est, quâ nulla major est in Ecclesia, ac sub nomine excommunicationis absolute positæ semper intelligitur, neque substantialiter, seu essentialiter ab anathemate differt, sed tantùm accidentaliter. Secundò dividitur in eam, quæ fertur à jure, & in eam, quæ fertur ab homine; hæc per Judicis sententiam instigitur, illa per legem, sive constitutionem perpetuam; quæ tamen iterum subdividitur, in eam, quæ ipso facto incurritur, sive per criminis admissionem, ante sententiam condemnatoriam Judicis, & latæ sententiæ dicitur, & in eam, quæ

non incurritur ipso facto, sed ad quæ incurrendam necessaria est condemnatoria Judicis sententia, & dicitur sententiæ sententiæ. Tertio dividitur in justam & injustam, justa est, quæ à legitimo Judice, & servato juris ordine interitur, injusta est, cum aliquid horum debet, & harum alia est valida, cui tantum deest circumstantia debiti finis, ut solemnitas aliqua accidentaliter, alio modo, sive nulla, quæ fertur à non legitime potestatem, vel contra privilegium auctorius, vel post legitimam appellationem, vel quæ continet errorem inordinabilem. Quarto denique dividitur excommunicatio in generalem, quæ fertur in communi, in omnes taliter delinquentes, & in particularem, quæ contra specialem personam fertur, expresso quoque nomine, &c.

Et quamvis ad valorem excommunicationis certa verborum forma non requiratur, & nec scriptura sit de necessitate, *juxta cap. tamen Mediolani 1. d. in 6.* ad majorem sententiæ talis materiam requiritur, ut in scripto probetur, & causa exprimat, ob quam quis excommunicatus est, ac copia excommunicationis detur excommunicato, si ab eo fuerit petita, ita ut validus sit futura excommunicatio, si hoc aliquid omittatur, Iudex tamen excommunicatio aliquid omittens ab ingressu Ecclesiæ, & divinis officiis per mentem sit suspensus.

§. III.

De effectibus excommunicationis, sive majoris, sive minoris.

Effectus majoris excommunicationis sunt plures & varii, quos pluribus examinant, & explicant Theologi morales, potissimi sunt. Primum, quod sint privati activo usu Sacramentorum, ita ut nullus possit Sacramentum aliquod administrare (licet saltem, si potestas ordinis tantum requiratur) nisi gravis necessitas urgeat ad quaedam necessaria ad salutem administranda. Secundum, quod sint privati usu passivo Sacramentorum, ut nullum Sacramentum licet suscipere possint, quamdiu sint in excommunicatione positi, *cap. cum illorum 32. h. t.* Tertium, quod privati sint communibus Ecclesiae suffragiis, ita ut nullus horum, ut publica & communia sunt Ecclesiae suffragia, fructus in eos deriveret, etsi fortassis in gratiam restitutus esset coram Deo. Quartum, quod sit prohibitum illis divinis officiis interesse, quae communiter fiunt à ministris Ecclesiae, ad hoc deputatis. Quintum quod sint privati omni usu, seu executione jurisdictionis Ecclesiasticae, saltem, si tolerari non sint. Sextum, quod sint privati omni communicatione forensi, ita ut excommunicatus non possit habere officium publicum fori externi, & per exceptionem oppositam excommunicationis in utroque foro repelli possit. Septimum quod sint privati omni communicatione civili, & politica cum aliis fidelibus, ita ut excommunicato non tolerato, quales sunt notorii Clericorum percussores, & nominatim

denuntiati, non liceat taliter communicare, etiam Civili communicatione, prout notissimo illo versiculo prohibetur:

Os, orare, vale, communico, mensa negatur. Octavum, quod sint inhabiles ad beneficia obtinenda. Nondum, quod priventur sepulchro à Ecclesiastica, ita ut in loco sacro sepeliri non debeant, neque solemniter à clero ad sepulturam deduci, quod tamen de solis non toleratis excommunicatis intelligi debet.

Minoris vero excommunicationis duo potissimum effectus sunt: primum, quod taliter excommunicatus sit privatus usu passivo sive susceptione sacramentorum. Et secundum, quod sint inhabiles ad beneficia obtinenda, quae saepe haberi non possunt sine obligatione ad suscipienda Sacramenta.

SECTIO II.

De causis excommunicationis.

§. I.

Quinam possint excommunicare, vel excommunicari.

Potestatem excommunicandi habent illi omnes & soli, de jure communi, qui jurisdictionem Ecclesiasticam in foro externo habent, prout sumitur ex *cap. cum ab Ecclesiarum 3 de officio jud. ordi.* (in specie tamen cujusvis Ecclesiae consuetudo attendenda est) & hinc laici, clerici conjugati, feminae, etiam si sint Abbatisse sine Pontificis dispensatione

ne excommunicare non possunt, cum absque hac licentia nulla illis competat Ecclesiastici fori iurisdictio, & de Abbatissis etiam hoc probat *cap. dilecta 12. de major. & obed.*

Excommunicari autem possunt omnes, & soli homines viventes, baptizati, deli capaces, qui in Ecclesia superiorem habent: alij enim vel non sunt subditi iurisdictioni Ecclesie, vel contumaces contra Ecclesiam haberi non possunt, vel non habent, qui in eos possit coercionem exercere: quia imò, cum gravissima pena sit excommunicatio, non potest simul & collectivè integra aliqua communitas, aut universitas aliqua excommunicari, ne innocentes cum nocentibus eadem penam involvantur *cap. Romana 5. §. ult. h. t. in 6.* quamvis singuli, & omnes distributivè, qui sunt de communitate, si omnes rei sint, excommunicari possint: neque extranei, in diocesi aliqua delinquentes incurrant excommunicationem, si hæc generaliter lata sit, ab ordinario loci illius, in omnes hoc vel illud delictum admittentes, cum taliter sententia generaliter ab illo lata, vel statutum tale eos tantum afficiat, qui subditi sunt illius iurisdictioni, quales non sunt, qui in tali diocesi sunt peregrini *cap. à nobis 21. h. t.*

§. II.

Ob quam causam excommunicatio vel alia censura ferri possit?

Major excommunicatio, aut alia censura Ecclesiastica ferri tantum

potest, ob peccatum mortale (prosumitur etiam ex *Triden. Sess. 25. cap. 3. de reform.* & proportio inter culpam & penam talem gravem probat) inobedientie aut contumacie contra Ecclesiam (saltem generalis) & quidem quod in actum externum prodierit (quia Ecclesia non iudicat de internis, nisi inditectè, quatenus ille cum actu externo conjunctus est) neque in alio genere ob peccatum merè præteritum (cum in aliis gatur ad frangendam contumaciam, quæ nulla est, si peccatum merè est præteritum) & requirit actum, ut incurratur, in eo genere, sub quo prohibetur, peccatum, & consummatum, cum prohibitiones sub pena censurarum sint odiosæ, & consequenter strictæ interpretationis.

§. III.

An excommunicationem necessario precedere debeat monitio Censuræ, & quomodo alius ferri debeat excommunicatio?

Si ab homine, sive iudice propter peccatum præteritum, vel præteritum, in quo reus contumaciter persistit, vel iure ferendæ sententiæ excommunicatio infligitur, in si gi ea non debet nisi aliqua præcesserit admonitio *cap. sacro 41. h. t.* (ubi enim nulla præcessit monitio, non est contumacie locus) & quidem triplex, post duorum aut trium dierum intervallum inter unam & alteram, vel unica quidem, & peremptoria, quæ tribus tamen æquivalat, ob statutum dierum intervallum; & quamvis ad veritatem excommunicationis non præquantur

quirantur hæ tres monitiones, cum una sufficiat, prærequiruntur tamen illæ, aut una æquivalens tribus, ex juris præcepto, ut iustè feratur excommunicatio, nisi casus excepti sint, de quibus videndus Barbol: in cit. cap. sacro.

Si tamen excommunicatio, aut censura alia pro culpa futura, ab ipso canone, seu iure statuatur, ipso facto incurrenda, non est necessaria ulla admonitio, quam quæ à lege statuenta habetur, cap. reprehensibilis 26. de appellat: cum hæc perpetuò moneat, & satis contumax ac inobediens Ecclesiæ videatur, qui hanc monitionem negligit.

Neque debet ferri excommunicatio, quamvis monitio competens præcesserit: sine manifesta, & rationabili causâ, quæ coram iudice ferente probata fuit, ita ut appellare etiam possit, qui sine rationabili causa excommunicatus est, & nisi errorem suum corrigere velit, qui excommunicavit, possit ac debeat superior, vel illum remittere ad excommunicatorem injustum, cum mandato de eo absolvendo, vel possit ipse per se vel per alium absolvere talem sufficienti cautione receptâ, quod iuri sit pariturus, prout pluribus videre est in cit. cap. sacro §. caveat.

§. IV.

Quibus casibus censura excommunicationis vel alia, sit injusta, & quibus sit invalida?

Excommunicatio, vel etiam alia censura illicita quidem, & injusta sæpius potest esse, si ex odio vel aliâ sinistra intentione feratur, si ordo accidentalis in processu non observetur, si legi-

Compend. Pirhing.

tima forma non adhibeatur &c. valida tamen est (nisi in iudice deficiat iurisdic-tio, aut defectus substantialis committatur, in judiciali processu, vel quòd de crimine legitime convictus non sit reus, vel quòd nullum crimen commiserit, quamvis iuridicè crimen de illo probatum sit) ita ut in foro conscientie non quidem liget, liget tamen in foro externo, & in hoc foro absolutio ab eâ, si de ea latâ publicè constet, petenda sit, & accipienda, ad vitanda scilicet scandala, quæ ex contratio casu facillè sequi possent.

§. V.

An & qualis ignorantia, & quis metus excuset ab excommunicatione, vel alia censura?

Ignorantia facti sub excommunicatione, aut alia censura prohibiti, si excuset à culpa mortali, excusat etiam à censurâ incurrenda cap. si verò 4. h. r. tum quòd ubi culpa non est, pœna locum non habeat, tum quòd censura sit medicinalis pœna, quæ scientiam supponit: si tamen sit juris ignorantia (quòd jus prohibet aliquid sub censura incurrendæ minis) quamvis sciat aliquis, factum tale iure naturæ, aut divino prohibitum esse, si inculpabiliter tamen ignoret, de iure Ecclesiastico, sub pœna excommunicationis, aut alterius censuræ, prohibitum tale quid esse, vel si sciat quidem ab Ecclesia prohibitum hoc esse, nesciat tamen inculpabiliter, quòd prohibitum sit illud sub pœna excommunicationis, aut censuræ, ita ut invincibiliter ignoret pœnam ta-

Nnn nn

lem

lem tali delicto positam ab Ecclesia, non videtur incurre excommunicatio, aut censura ab eo, qui contra tale jus prohibens agit, cum in tali casu non sit inobediens, aut contumax talis contra Ecclesiam, ad quam tamen contumaciam impediendam late sunt censuræ; aut ul- lam censuræ notitiam habeat, quo posset per eam deterreri à delicto tali committendo; quin imò vincibilis etiam ignorantia, siue juris illa sit, siue facti, siue pœnæ, quamvis mortaliter culpabilis sit, dummodo non sit crassa aut supina, vel affectata, excusat à censura cap. 2. de consuet. in 6. quamvis enim talis ignorantia, à transgressione legis non excuset, excusat tamen à pœna incurrenda, quæ pœnæ et in contumaciam supponit, prout supponunt censuræ.

Mortuus denique, si excuset à transgressione præcepti Ecclesiastici, quamvis peccet talis contra legem divinam aut naturalem, excusat etiam à censura incurrenda, cum in tali casu taliter delinquens non sit contumax contra Ecclesiam, & consequenter nec censuram in contumaces latam incurret.

SECTIO III.

De excommunicatione in specie & imprimis de illa, quæ iure decreta est, ob percussione[m] Clerici.

§. I.

Quanam in iure Canonico statuta sint circa percussione[m] Clericorum?

IN Canone si quis suadente 29. caus. 17. §. 4. statuitur, ut si quis in Clericum

vel monachum manus violentas injecerit, anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcoporum illum presumat absolvere, nisi urgente mortis periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat: sicuti autem sub generali acceptione: si quis: omnes generatim personæ veniunt doli capaces & baptizati, viri & feminae, nobiles & plebei, magni & parvi &c. sic sub nomine Clerici etiam illi intelliguntur, qui primâ tonsurâ suâ initiati, & sub nomine Monachorum comprehendantur omnes religiosi utriusque sexus, etiam conversi & conversæ, Novitii &c. cap. religioso 11. §. quamvis in 6. h. 1. & sicuti per id manus violentas injecerit intelligitur quovis actio externa, & corporalis iniuria seu injuriola, siue manibus siue aliis membris, siue fuste siue gladio facta sit, ita debet illa etiam quoad eternam violentiam graviter esse injuriola clerico, & mortaliter mala, siue denique facta sit in ipsam personam Clerici vel Monachi, siue in res ipsi adhaerentes, tum quod per censuram non tam actio interior, pessima scilicet intentio, quam non cadit sub forum externum Ecclesie, quam actio exterior puniatur, tum quod per injustam etiam detentionem ipsius Clerici, aut equi, cui insidet, vel per violentam ereptionem reum illi adhaerentium &c. merito censentur violentæ manus in clericum v. g. injectæ, prout etiam colligitur ex cap. nuper 19. h. 1. quamvis Clericus ipse in hac violentiam sibi factam consentit, cum non possit privata persona utiliter cedere privilegio in favorem totius ordinis Clericalis concessio

cello cap. contingit 36. h. t. ubi etiam talis hic consentiens excommunicandus dicitur. Et quavis alia censura lata contra facientes extendenda non sint ad mandantes, cooperantes &c. in e. rament mulieres 6. §. illi vero h. t. ad mandantes etiam, consulentes &c. hæc canonis excommunicatio extenditur (nisi congruo tempore mandatum revocasset mandans, aut consulens non influxisset) & in cap. cum qui 23. h. t. in 6. etiam ad ratihabentem saltem positæ ratihabitionis; & in cap. quante 47. h. t. ad eos etiam, qui cum ex officio & iustitia teneantur impedire percussorem clericum, hanc tamen non impediunt, quia tales interpretantur jura favere delinquentibus, qui manifesto facinori, cum possint, desinunt obviare.

§. II.

Quis possit absolvere ab excommunicatione canonis, ob percussorem Clerici vel Monachi?

Iuxta relatam can. si quis suadente, inemo potest ab excommunicatione ob percussorem Clerici v. g. absolvere, nisi Summus Pontifex, si gravis vel enormis illa fuit, considerando non tantum percussorem, quæ notabilem corporis maculam affert, vel sit cum mutilatione, laceratione carnis, aut immodica pilorum evulsione, sanguinis effusione &c. sed considerando etiam circumstantias personarum, loci, temporis, percussoris &c. Excipiuntur tamen à communi hac regula casus aliqui, in qui-

bus etiam Episcopis conceditur absolvendi potestas à tali excommunicatione. Primò si mortaliter illa quidem mala fuit, levior tamen tantum, manu v. g. exporrectâ, cum modica sanguinis effusione &c. c. perveni 17. h. t. Secundò si ostiarius potestatis alicujus, non autem si officialis ipse, prætextu officij clericum malitiosè percusserit (nisi fortè eum graviter vulneraverit) potest ostiarius ab Episcopo absolvi (quia percussio illa fortasse contigit casu fortuito, vel solum moderamen excessit talis) non autem officialis, cui nulla in clericum jurisdictionis competit cap. si vero 3. h. t. Tertio si Monachi vel Canonici regulares se invicem in claustris percusserint, per Abbatem suum absolvi possunt, modo non sit enormis percussio cap. Monachi 2. h. t. ut ne talibus detur occasio extra clausuram vagandi: quæ licentia absolvendi Abbatibus concessa in cap. cum illorum 32. h. t. §. nos igitur. extenditur etiam ad illos regulares, qui in excommunicationem, ob percussorem Clerici regularis inciderunt, ante ingressum religionis (in favorem scilicet religionis) & ad comendatarios hospitalis S. Joannis Hierosolymitani in cap. Canonica 50. h. t. qui à suo Priore absolvi possunt, nisi ex circumstantiis variis enormis fuisset talis percussio.

¶(o)¶

Nun n n 2

§. III.

§. III.

De nonnullis casibus, in quibus percussio Clericum vel Monachum excommunicationem canonis incurrit?

Primò qui Clericum sibi vim inferentem vi repellit in continenti, non incurrit canonis excommunicationem, quia vim vi repellere omnia jura permittunt, *cap. si verò 3. §. si verò clericum h. t.* Secundò non incurrit hanc excommunicationem Prælati, aut Magister, correctionis causâ percussio Clericum, vel Monachum sibi subiectum, seu discipulum; vel qui percussit Clericum cum uxore sua, matre, filia vel sorore turpiter agentem, ob justam causam doloris ab excommunicatione excusantis, modò percussio in continenti; vel si impuberes Clerici se invicem percussio, qui nondum plenum usum rationis habent, vel si adultiores etiam Clerici per jocum; aut ludendo inter se percussio, quia in tali casu nullum peccatum intervenit.

§. IV.

In quibus casibus Episcopus Diœcesanus possit absolvere ab excommunicatione contractâ ob percussio Clerici?

Præter ea, quæ §. 2. dicta sunt, conceditur etiam potestas Episcopis absolvendi ab excommunicatione ob Clerici percussio, in articulo mortis, ubi nulla reservatio locum habet, juxta *Triden. Sess. 14. cap. 7.* & hinc in tali casu simplex etiam sacerdos absolvere po-

test à censura, si Episcopus adiri non possit. Secundò rescribit in *cap. ea rescribitur 13. h. t.* Clemens III. quòd mulieres, senes, infirmi, membris destituti seu mutilati, propter absolutionem ab hac excommunicatione obtinendam, non tenentur Romam excurrere, cum hoc vel istas personas non deceat, vel illis impossibile sit, sed ab Episcopis suis absolvi possint, factâ prius convenienti satisfactione, & si in infirmitate positi, absolvi fuerint, præfatio juamento de sistendo se, ubi convalescerint, Pontifici, vel ejus Legato, mandata illorum exopturi, ne reincidant scilicet in eandem excommunicationem, prout in *cap. statuitur*. Tertio Romam excurrere non debent, propter absolutionem obtinendam, qui non sunt sui juris, ut sunt servi, mancipia &c. vel sunt valde debiles persone, ut nequeant laborem eundem Romam &c. in se suscipere &c. qui omnes ab Episcopo absolvi possunt, cuius est etiam judicare de potentia eundem Romam &c. *cap. Mulieres t. h. t.* Quarto inter eos, qui excusantur in Romam pro obtinenda absolutione, numerantur etiam pauperes in *cap. quod de his 26. h. t.* nisi mendicando latrem venire possint Romam, & talis mendicatio illis consueta sit. Quintò juxta *cap. de catero 11. h. t.* excusare potest ab itinere hoc Romano quodlibet impedimentum, quod non permittit sine periculo ire Romam, quo in casu, ut & pluribus alijs, qui videri possunt apud Auth. Method. tam hinc quam sequentibus. § §. ubi etiam satis insinuat, quòd modus in talibus absolveatis, si impedi-

pedimentum perpetuum non fit, sit adhibendus.

alij fideles non excommunicati cum his communicare, & velint, licite possint.

SECTIO IV.

§. II.

De excommunicatis vitandis, vel non vitandis, & prohibita vel concessa cum eis communicatione.

Qua persona, & ob quas causas excusentur, ut licite possint communicare cum excommunicato non tolerato, seu vitando?

§. I.

Quinam excommunicati sint vitandi, vel non vitandi.

Causæ, ob quas cum excommunicatis etiam non toleratis communicare liceat, hoc versiculo comprehenduntur: *Præ, lex, humilis, res ignorata, necesse:* ita ut communicationem permittat.

De jure antiquo omnes excommunicati majore excommunicatione vitandi sunt, tam in divinis, quam profanis, ita ut cum illis nulla communicatio liceat, cap. cum non ab homine 14. h. t. & cap. nulli 8. eodem, ac cap. cum plantare 3. §. excommunicatos de privilegiis, post Concilium tamen Constantiense, ne nimia vitandorum multitudine difficilem faciat conversationem inter homines, duo tantum sunt genera excommunicatorum, qui vitari debent, publicè scilicet excommunicati, & denunciati, ac notorij clericorum percussores, qui in excommunicationem canonis, si quis suadente incidant (prout probatur ex constitutione Concilii Constantiensis ad vitanda &c. ex qua constitutione etiam habetur, quòd per eam nullus favor sit factus ipsis excommunicatis, quasi ad communicandum cum non excommunicatis ingerere se possint sine peccato, sed quòd

Primò, Utilitas sive communicantis sive excommunicati, tam temporalis, quam spiritualis cap. Responso 43. h. t. Secundò, licitam hanc communicationem facit lex, matrimonialis scilicet, can. Quoniam multos 10. caus. 11. q. 3. ubi absolute asseritur uxorem cum marito excommunicato communicare posse. Tertiò, licitam hanc communicationem facit humilitas subjectionis, ita ut qui alicui subjei sunt, possint eidem communicare, quamvis vitandus ille excommunicatus esset, cum excommunicatio non tollat obedientiam debitam; & hinc liberi, sive naturales, sive adoptivi sint, possunt cum suis parentibus, quamvis excommunicati vitandi sint, communicare; servi, famuli, ancillæ, ac villici, cum suis dominis (saltem si ante excommunicationem ad eorum obsequia obligati erant) Clerici, qui sunt de familia Episcopi, cum hoc suo Episcopo, si excommunicatus vitandus sit; religiosi cum suo Prælato, &c. non quidem

Nnn nn 3

in

in opere criminoso, quod omnibus prohibicum sub pœna excommunicationis, neque cum his, eorūque iurisdictionem, quam nullam habent, implorando, sed in aliis negotiis tam divinis, quam politicis. Quartò licitam facit hanc communicationem ignorantia, si nescias scilicet, alterum excommunicatum vitandum, (quia in tali casu non adest contumacia) aut si dubites saltem, utrū alter excommunicatus sit, quia in dubio melior est conditio possidentis. Quintò denique licitam facit hanc communicationem, necessitas, sive vera indigentia, sive hæc ad animam, sive ad corpus, sive ad famam, sive ad alia bona temporalia pertineat.

§. III.

De communicante cum excommunicato in crimine, ejusque pœna & absolute.

Communicamus cum excommunicato vitando in crimine criminoso, ut ajunt jura, (in crimine scilicet, ob quod excommunicatio in ipsum lata fuit) participando, scienter scilicet, cum eo in tali crimine, adjuvando illum, præstando illi auxilium, consilium, vel favorem circa hoc crimen, &c. & qui taliter communicat, majorem etiam excommunicationem incurrit, uti constat ex cap. *Nuper* 29. §. *in secunda verò quæst. h. t.* & cap. *Si concubina* 55. eod. qui faciens & consentiens participat à constringuntur, ut ait Pontifex in cit. cap. *Nuper*. Neque absolvi potest per se, nisi ab eo, qui alteram, cum quo communicat, excom-

municavit, aut hujus Superiore, & quidem præstito prius juramento, de parendo ejus mandato, nisi ob justam causam difficile esset ad excommunicatorem accedere, quo in casu concedit Pontifex, ut præstita cautione juratoriâ de parendo mandatis excommunicatoris, absolvantur à suo Episcopo, vel proprio Sacerdote, seu Parocho. Quòd si verò non in crimine criminoso, propter quod excommunicatus quis est, communicet aliquis cum tali excommunicato vitando, sed in aliis rebus tam sacris, quam profanis, orando v. g. cum illo, comedendo cum illo, &c. non incurrit hic talis majorem excommunicationem, sed tantum minorem, quæ à quolibet etiam simplici Sacerdote iurisdictionem ad abolitionem habente, sine alia præstita cautione absolvi potest, uti paulò post dicitur.

§. IV.

Quenam præterea statuta sunt de jure Canonico circa communicationem cum excommunicato.

Multa, quæ in hoc §. statuantur, & referuntur, ex jure antiquo petuntur, secundum quod omnes excommunicati vitandi sunt, etiam ab Episcopis aliisque Prælatiſ Papa inferioribus, antequam absoluti fuerint, vel si fama sit aliquem esse excommunicatum, priusquam se purgaverit, quamvis excommunicatus talis pœniteat, & paratus sit satisfacere parti læsæ, vel etiam satisfecerit, & juraverit de parendo mandatis Ecclesiæ cap. *Cum desidero* 15. h. t. quæ, ut plura alia, utilius legentur apud Auth. Meth. quam ut hic sine necessitate referantur.

antur, cum vel nulla hodie, post Constant. Conci. talium jurium praxis sit, vel rara, vel ex d. & consent.

SECTIO V.

De absolute ab excommunicatione.

§. I.

Quinam possint absolute ab excommunicatione majore, vel minore?

Ab excommunicatione majore, sive à jure illa lata sit, sive ab homine generaliter, si expressè reservata non sit, potest non tantùm Episcopus, sed quilibet Parochus (sicut ex potestate juris delegata absolute) cap. Nuper 29. h. t. cujus enim, ut ait Pontifex absoluteionem sibi canonis auctor specialiter non reservavit, eo ipso concessisse videtur aliis. Si verò reservaverit ejus absoluteionem sibi, vel alii, qui canonem fecit, vel qui in specie excommunicavit, nemo alius ab ea absolute potest, nisi cui reservata est talis excommunicatio, vel hujus Superior, aut ab his delegatus, nisi articulus mortis urgeat, ubi cum nulla sit reservatio, consequenter quilibet, qui à peccatis absolute potest, poterit etiam ab excommunicatione, aut quavis alia censura absolute.

Ab excommunicatione minore à jure lata absolute potest quilibet, qui proprius Sacerdos, vel Parochus est talis excommunicati: & quamvis jurisdictionem fori externi non habeat, quæ tamen

requiritur ad absoluteendum ab excommunicatione, quia tamen jura illi hanc facultatem concedunt, rectè videtur ex delegatione juris hoc posse, ita ut absolute talem ab excommunicatione minore excommunicatum possit proprius Sacerdos, quamvis etiam hic ipse minore excommunicatione ligatus, cap. Duobus 56. h. t. neque enim absolute recipit Sacramentum, cujus usu passivo per excommunicationem minorem privatus est.

§. II.

An ab excommunicatione lata ab Episcopo suffraganeo in suos subditos possit Archiepiscopus, seu Metropolitanus absolute, sive ante appellationem, sive post illam?

Quod possit Archiepiscopus hunc talem à suo suffraganeo excommunicatum absolute, etiam si ante appellationem fuerit excommunicatus, Glossa finalis in cap. Per tuas 40. h. t. docet, & quod non teneatur illum remittere ad Episcopum excommunicatorem, nisi velit ipsi hoc deferre, prout nonnunquam dignitas Episcopalis exigit. Quod si verò excommunicatio à suffraganeo lata evidenter justa esset propter delictum manifestum, Metropolitanus seu Archiepiscopus hunc talem absolute non posset, sed remittere eum debet ad Suffraganeum, qui excommunicavit, pro absoluteione impetranda, juxta citatum cap. Per tuas, nisi requisitus hic malitiosè absoluteionem negaret; illud quidem, ita ut delicta in eo loco puniri appareat, ubi commissa fuerunt; hoc verò, ne malitia

litia alterius alteri poenitenti noceat. Multa adhuc alia in hoc §. disputantur, de nulla, & injusta excommunicatione; quòd in illo casu nulla sit necessaria absolutio, ne ad cautelam quidem, in hoc autem casu sit necessaria absolutio, si agere velit excommunicatus &c. quæ apud Auth. ipsum rectius videbuntur, in casu ubi necessitas, aut utilitas scientiam illius requirit, videatur etiam *cap. Romana §. b. t. in sexto.* & quæ §. 3. sequente apud Auth. Meth. disputantur.

§. IV.

Quâ formâ seu modo fieri debeat absolutio ab excommunicatione?

Nulla quidem certa verba præscripta sunt, quibus fieri debeat absolutio ab excommunicatione; quæ tamen ordinariè adhibeantur (saltem in foro externo) apud Theologos morales videre est, duplex tamen absolutio in tali (non quidem ut valida sit, sed ut sit licita) præmittenda est cautio, prima quidem per juramentum fit, de parendo mandatis Ecclesiæ, vel ipsius absolventis, quòd scilicet hujusmodi delictum eum iterum impofterum non velit *cap. 10. 11. 12. b. t.* secunda est de satisfaciendo parti læsæ, sine qua satisfactio, aut saltem cautio (licet saltem) absolvi non potest. Neque tamen, qui juravit se satisfacturum, si postmodum id non præstet, quamvis possit, in priorem excommunicationem ipso jure reincidit, cum hoc in nullo jure expressum sit. Ut autem absolvatur aliquis validè, aut

licitè, non requiritur quidem illius presentia, cum sicuti absens ligari potest censurâ, ita ab eadem absens possit absolvi, requiritur tamen, ut obineatur absque vi, aut metu justè incusso (ita ut de jure Ecclesiastico nec valida sit, si vi aut metu injustè incusso (ita ut de jure Ecclesiastico nec valida sit, si vi aut gravi metu injustè incusso obineatur *cap. unico de his, quæ vi metue in 6.*) ne disciplina Ecclesiastica damnatum aliquod patiat, si contra illam vis, aut metus prævaleat: & quamvis sub conditione de præterito, vel de præterito, valida, & licita sit absolutio ab excommunicatione, si fiat tamen sub conditione de futuro, pendet illius solutionis effectus, donec conditio impleatur, ex voluntate scilicet Ecclesiæ statuente hanc à conditione suspensionem; secus autem fit in Sacramentali absoluteione à peccatis, ubi ex institutione Christi, à qua Sacramentum hoc dependet, nulla dari potest absoluteionis in capaci subjecto suspensio.

Sunt alij adhuc duo modi, quibus subinde ab excommunicatione v. g. absolutio datur, ad cautelam scilicet, & ad reincidentiam: priori modo datur absolutio, si dubium, seu suspicatio est, an aliquis censuram aliquam incurrit, qualis absolutio non tantum ordinariè præmittitur sacramentali peccatorum absoluteioni, ad vitandam scilicet contumaciam, sed aliis etiam casibus, quorum valor, per censuram v. g. impediri potest, prout ordinariè in scriptis Romanis, in ordine ad electionem, collationem beneficii &c. fieri

solet, cap. Venerabili 25. h. 8. Ad reincidentiam fit absolutio, quando quis propter impedimentum v. g. legitimum ab inferiore, qui alias absolvendi licentiam non habet, absolvitur quidem, cum eo tamen onere, ut cessante hoc impedimento temporali, se presentet superiori, cui talis absolutio reservata est, sub pena in eandem (moraliter) excommunicationem reincidenti, si se presentaturus non sit cap. eos qui 22. h. 8. in 6. ne detur occasio censuram Ecclesiasticam impunè contemnendi.

§. V.

Verum is, qui duabus vel pluribus excommunicationibus ligatus est, si ab una absolvatur, censetur etiam absolutus ab aliis?

Respondetur negativè, si ex pluribus diversis causis plures excommunicationes incurrit, & in petitione absolutionis, unius tantùm causæ meminit, tacendo alias, prout sumitur ex cap. clem. pro causa 27. h. 8. & si à pluribus Prælati, quibus subiectus est, propter plures excessus excommunicatus fuit, non erit absolutus ab excommunicationibus suis v. g. si ab uno tantùm eorum Prælatorum absolvatur, sed ab aliis etiam absolvi debet, (nisi hi omnes unum eorum commissionem dedissent, suo etiam nomine absolvendi eum cap. officij. 42. h. 8. cum per hoc, quod unum eorum propter delictum contra ipsum commissum satisfactum fuerit, non cen-

Compend. Perhing.

seatur etiam aliis propter delicta in ipsos commissa, satisfactum.

§. VI.

De absolutione excommunicati decedentis in excommunicatione.

Excommunicatum, quamvis multa signa pœnitentiæ ante mortem dederit, & coram Deo ab omnibus peccatis absolutus sit, coram Ecclesia tamen ligatum suâ adhuc censurâ posse manere etiam post mortem, clarè colligitur ex cap. à nobis 28. h. 8. & hinc prout ex ipso cap. hoc patet, post mortem etiam absolutio (saltem indirectè) à censuris potest illi dari, & debet, si de ipsius viventis pœnitentiâ per evidentia signa constiterit, ut Ecclesiæ scilicet suffragiis, & sepulturâ Ecclesiasticâ gaudeat; & hæredes illius satisfacere pro anima illius debent de jure Canonico, etiamsi nihil ex delicto ad eos pervenerit, cum enim vivens ille pœnituerit, & quantum in se fuerit, satisfecerit, aut satisfieri voluerit, consequenter voluntatem hanc exequi debent illi, ad quos bona defuncti hujus pervenerunt.

§. VII.

Quando excommunicatus habendus sit pro absoluto ab excommunicatione, vel non?

Ex hoc solo capite, quod quis à suo Episcopo excommunicatus ad Romanam curiam accesserit, non debet haberi

00000

haberi

haberi absolutus, etiam si hoc asserat, nisi literas suæ absolutionis ostendat *cap. sicut 39. h. t.* cum nunquam debeat præsumi absolutus, qui semel excommunicatus est, nisi absolutionem probet, ad Ecclesiasticam disciplinam conservandam: sed nec absolutus ab excommunicatione Papali censei debet, quem datis ad eum literis, salutat postea Pontifex, aut cui benedictionem Apostolicam impertit *cap. si aliquando 41. h. t.* cum hæc saluatio vel per ignorantiam, vel per negligentiam, vel per nimiam occupationem, aut subreptionem, ut ait Pontifex, contigisse potuerit. Si tamen scienter Pontifex cum excommunicato, verbo vel salute, vel alio quovis modo &c. communicet & exprimat, quod per hæc eum pro absoluto habere velit, absolutus haberi debet, uti colligitur ex *Clement. si summus 4. h. t.* & expressa verba probant.

S E C T I O VI.

Alia nonnullæ questiones circa excommunicationem aliâfve censuras proponuntur & exponuntur.

Pleraque, quæ in pluribus hujus sectionis §§. quærentur, vel alibi explicata jam fuerunt, vel intelligi satis poterunt ex alibi dictis. Videantur etiam *cap. 6. 12. & 14. h. t. in 6.*

S E C T I O VII.

De secunda censura Ecclesiastica nempe suspensione.

§. I.

Quid & quotuplex sit suspensio Ecclesiastica

Suspensio propriè dicta, est censure per quam persona Ecclesiastica privatur usu seu exercitio ordinis, officij, aut beneficij Ecclesiastici, quod ipsi competit ratione alicujus potestatis Ecclesiasticæ; dividitur communiter in totalem & partialem, illa suspendit simpliciter ab officio, beneficio, & ordine; hæc suspendit, vel ab ordine tantum, ita ut prohibeatur omne exercitium, aut certum tantum exercitium ordinis, vel à beneficio tantum, simpliciter tantum, aut à certo tantum, aut à certa parte beneficij, per quam prohibetur totum beneficiis suspensus, aut suo beneficio, aut parte illius beneficij; vel denique ab officio sive administratione, aut jurisdictione, per quam solè prohibetur officij, jurisdictionis, vel administrationis, quam habet, exercitium, quoad totum (quam aliqui suspensionem secundum quid totalem dicunt, prout illæ etiam suspensiones dicuntur, quæ à toto beneficio, & ab omni ordine suspendunt) vel quoad partem, quæ

proprie partialis suspensio dicitur. Dividitur secundò in perpetuam, quæ non tollitur nisi per absolutionem, & proprie censura dicitur, ac in temporalem, quæ fertur ad certum tempus, & elapso tempore tali cessat, ac potius pœnæ, quàm censuræ rationem habet: in eam, quæ à jure fertur, & in eam, quæ fertur ab homine &c. de qua divisione jam constat.

Patet autem ex modò dictis, confundendas non esse suspensiones has, cum possit aliquis suspensus esse ab officio, qui tamen nec ab ordine, nec à beneficio suspensus est, & possit suspensus ab officio non tantum in temporalibus adhuc administrare, sed facta etiam beneficij collatio, quamvis illicita sit, & irritanda, sit tamen valida, prout colligitur ex *cap. ult. de Cler. Excomm.* sicuti privandus est beneficij titulo, qui ob grave delictum perpetuò suspensus est, cum beneficium detur propter officium.

§. II.

Quis possit censuram suspensionis ferre, & in quos, & ob quam causam, & quis ab illa possit absolvi?

Omnis, & solus ille, qui potest excommunicare, potest etiam suspendere, cum una eademque potestas sit ad ferendam quamlibet censuram, ita tamen, ut etiam ad suspensionis censuram ferendam, si ob peccatum præteritum aut futurum feratur à iudice, ad frangendam vel impediendam rei contumaciam, prævia monitio necessaria

sit, ut dictum de excommunicatione.

Possunt autem hac censurâ suspensionis ligari, omnes & soli Clerici præter Papam, cum hi soli capaces sint Ecclesiasticæ potestatis, & consequenter usui illius potestatis, vel simpliciter, vel quoad partem privati possint, non tantum singuli, sed totum etiam Clericorum Capitulum, & probabiliter etiam Abbatissæ, cum sint jurisdictionis spiritualis, saltem ex commissione, capaces: & quamvis Episcopi etiam suspendi possint; ex privilegio tamen sibi, ad cavenda multa Ecclesiæ incommoda, concessio, non comprehenduntur sub generali suspensionis à jure latæ sententia, nisi specialiter exprimentur *cap. quia periculosum 4. b. t. in 6.*

Non incurritur autem suspensio, sive censura ea proprie dicta sit, sive pœna tantum, nisi ob propriam culpam, eamque mortalem, cum tales pœnæ debeant esse commensuratae culpis, & contumaciæ, nisi sit levis tantum ad breve tempus, unius v. g. diei, vel ab uno tantum actu, ab una v. g. Missæ celebratione &c. suspensio, quæ etiam propter levem culpam imponi potest.

Tollitur autem suspensio primò per lapsum temporis, ad quem illa ut pœna, ob delictum præteritum, imposta est, vel impletâ conditione, sub qua imposta est. Secundò tollitur suspensio, quæ proprie censura est ad frangendam contumaciam imposta, per absolutionem, si suspensus à contumacia cessaverit, quam impertiri potest quilibet, Episcopalem jurisdictionem aut privilegium habens, si non sit specialiter Sedi Apostolicæ

licz reservata, & juxta Trident. sess. 24. cap. 6. de reform. quilibet Episcopus, si ex delicto occulto orta sit.

§. III.

Alia nonnulla questiones circa suspensionem resolvuntur?

Primò ex cap. 1. h. r. in 6. habetur, quòd graviter peccet, qui actum exercet, à quo suspensus est (si tamen materia gravis sit) & incurrat irregularitatem, si actum ordinis exercent, à quo suspensus est, ut dictum supra. Secundò latis certum est, quòd actus ordinis, si quis ab ordine suspensus eos exercent, sint validi, exceptis illis, qui ad sui valorem jurisdictionem requirunt, uti est Sacramentalis absolutio, cum valorem illorum actuum impedire non possit Ecclesia, si requisita omnia, debito modo ponantur. Tertio non est prohibita cum suspensio, etiam denunciatio, communicatio, cum nullum jus habeatur talem communicationem prohibens, sicuti de vitandis excommunicationis denuntiatis habetur, nisi suspensum inducas ad agendum contra suspensionem, quòd jus naturale, & divinum, cooperationem ad peccatum prohibens, prohibet. Quarto qui suspensi sunt ab ingressu Ecclesie (de qua suspensione, quæ non est propriè censura, & rectius interdictum, quàm suspensio diceretur, agit capie. is. cui 20. h. r. in 6.) privati sunt omni participatione divinorum in Ecclesia, ita ut talia exercere non possint in Ecclesia, quamvis pleraque pos-

sint extra Ecclesiam, & multa etiam possint in Ecclesia privatim peragere, à tempore, quo celebrantur etiam divini transire possint per Ecclesiam. Quòd denique suspensus ab ordine, officio, jurisdictione in uno loco, vitæ exercitio, vel usu horum, à quo suspensus est, ubique suspensus esse non absolvatur, cum censura, quæ ab ipso comitetur.

SECTIO VIII.

De tertia Censura Ecclesiastica, nempe de interdicto.

§. I.

Quid & quotuplex sit interdictum.

Interdictum est Censura Ecclesiastica per quam prohibetur participatio certorum Sacramentorum, communio divinorum officiorum, & Ecclesiastica sepultura, quatenus hæc omnia ad divinum cultum spectant; quæ ob id verba definitioni addi possunt, ut citariùs distinguatur interdictum ab aliis censuris, cum interdictum privet hæc rebus sacris, quatenus loca sancta, & communicatio verò illis privet, ut habent communicationis cum fidelibus rationem, suspensio verò hæc privet, quatenus sunt actus potestatis, ministerij Ecclesiastici. Dividitur interdictum primò in locale & perso-

§. II.

Quanam sub interdicto generaliter promulgato comprehendantur, vel non?

nale, locale est cum immediate ipse locus interdicto supponitur, ne functiones sacre tempore interdicti prohibita in illo fiant: Personale interdictum est, quo immediate ipsis personis prohibetur ne hæc talia agant, & functiones sacras, per interdictum prohibitas, nec hic, nec alibi exercent. Utrumque subdividi potest primò in generale, & speciale: generale est, quo interdicitur locus generalis, plura alia loca complectens, uti est Regnum v.g. Provincia, Civitas &c. Speciale est, quo locus unus particularis, una v.g. certa Ecclesia, aut persona certa particularis interdicitur, ita, ut quando interdictum generale in Civitatem ponitur, neque inter Civitatem, neque in ipsis suburbiis liceat divina celebrare (ne vilipendatur interdictum) licet in alijs Civitatis ejusdem Ecclesijs, si una tantum particularis interdicta sit, divina celebrari possint; & quando interdictum generale in totam communitatem, prout fieri potest, fertur, innocentes etiam sub illo interdicto per accidens pati debeant, quatenus sunt pars, interdictæ communitatis &c. ne scilicet nervus Ecclesiasticæ disciplinæ facile dissolvatur. Secundò subdividi utrumque potest, in totale, quod omnes effectus interdicti habet, & in partiale, quod non omnes effectus interdicti habet, sed certum tantum aliquem, privationem v. g. divinorum, vel privationem sepulturæ sacre &c.

☞ (050)

INcap. si sententia 16. h. t. in 6. statuitur, ut si sententia alicujus interdicti in Clerum alicujus Ecclesie proferatur, non intelligatur interdictus populus, nec è converso, interdicto populo, Clerus interdictus censetur (nisi illud in ea sententia sit expressum) quia appellatione populi, non veniunt Clerici, cum laici & clerici sint genera duo hominum diversæ professionis, ita ut ab uno ad alterum in odiosis non debeat fieri extensio: sicuti nec sub Clericorum, nec sub populi nomine, si hi interdicantur, religiosi veniunt, nisi aliunde colligatur aliud.

§. III.

Quanam observanda sint circa administrationem, & susceptionem Sacramentorum, qua interdicti tempore est prohibita?

INcap. alma mater 24. h. t. in 6. ad præcavenda multa pericula, & incommoda, quæ facile oriuntur, si nulla Sacramenta administrari, aut nulla divina officia celebrari possent interdicti tempore, statuit Bonifacius VIII. Pontifex. Primò ut interdicti tempore, omnes ad Sacramentum penitentiae admittantur (ob pronitatem scilicet peccantium, & ad plures lapsus præcavendos) nisi sint excommunicati, vel per suam malitiam interdicti causam, aut cooperando

Ooo oo ; rando

rando auxilium dederint, quos sine cautione saltem datâ de satisfaciendo non vult admittere. Secundò statuit, quòd possint etiam interdicti tempore Missæ, & alia divina celebrari (ab illis scilicet, qui interdicti non sunt) singulis diebus, submissâ tamen voce, januis clausis, exclusis excommunicatis, & interdictis, & non pulsatis campanis &c. in festiuitatibus verò Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes, ac Assumptione Beat. Virginis, divina celebrari permittit solemniter, januis apertis, organis pulsatis, aliâ voce, exclusis quidem excommunicatis, non tamen interdictis, ob singularem dictarum solemnitatum reverentiam, ita tamen ut illi, propter quorum delictam interdictum latum fuit, alrari nullatenus appropinquent. Tertio statuitur in *cap. quoniam 19. b. t. in 6.* quòd licet (ob periculum moræ) etiam confert possit tempore interdicti, solemniter Baptismus & Confirmatio, parvis & adultis, ac licet confici suo tempore possit Chryisma & in *cap. responsio 43. b. t.* asserit Innocentius III. quòd coram interdictis liceat Verbum Dei prædicare, & ad emendationem eos iuducere, convocando etiam populum (saltem semel in hebdomade) ad Ecclesiam aliquam, si ita expedire videatur (quia prædicare non est actus sacri ordinis) modò nullum divinum officium coram eis celebretur. Quarto conceditur in *cap. quod in te 11. de penitenti. & Remiss.* usus Eucharistiæ per modum viatici (si probabile sit mortis periculum, sive sit tale periculum ratione infirmitatis, sive ex alia causa, deportando illud cum lumine, campanulâ,

comitatu fidelium; sicut enim interdicti tempore, non negat Ecclesia vicium moribundis, ita nec cultum debetum SS. Eucharistiæ tollit. Quintò conceditur etiam in interdicto cum loci quàm personali matrimonium contrahere, etiam inter personas interdictas quia prohibentur tantum interdicti tempore, quæ sunt omnino spiritualis, & actus ordinum, quæ non est matrimonium, quod usulium participat de contractu merè naturali & politico, ut debet interdicti tempore potissimum prohiberi sit circa Sacramentum extreme unctionis, quòd juxta *citat. cap. quod in urbe* licet confectis moribundis (cum non sit tanta illius necessitas) & circa Sacramenta ordinum, quæ nec ipsa interdicti tempore confert possunt, nisi urgeat magna necessitas, in casu magnæ penitentiæ legitimorum ministrorum Ecclesiæ, quavis hæc ipsa nonnunquam & plura specialibus privilegijs concessa sint aliquibus de quibus specialia pariter consulenda.

§. IV.

Qua observanda sint circa celebrationem divinorum officiorum, & in quibus quatenus ea prohibita tempore interdicti, vel concessa

EX priore § jam patet, quatenus prohibita, vel concessa sit temporis interdicti divinorum officiorum celebratio, ac auditio, & quæ observanda sint ita ut debeant etiam Missæ, & divina officia, prout conceditur, celebrare beneficarij, si velint gaudere quotidianis distributionibus juxta *citat. cap. Alma &*

adiicimus. Divinorum autem officiorum nomine, quæ tempore interdicti prohibita sunt, non tantum intelligitur Missæ celebratio, publica oratio ab Ecclesia instituta, sed omnes etiam sacræ publicæ benedictiones, quæ nomine & autoritate Ecclesiæ, à ministris Ecclesiæ fiunt.

§. V.

De privatione sepultura Ecclesiastica tempore interdicti?

EX cap. quod in te II. §. licet autem de penis. & remiss. habemus, quod interdicti localis generalis tempore prohibeantur fideles in loco sacro interdicto sepeliri, exceptis illis personis Ecclesiasticis, quæ specialiter interdictæ non sunt, & tamen servaverunt locale interdictum, quibus conceditur, ut possint etiam interdicti tempore in loco sacro quidem, sed interdicto, sepeliri, sine pulsatione tamen campanarum, & absque alia solemnitate, nisi fiat sepultura in quatuor supra enumeratis festivitibus, in quibus solemnitates permittuntur, quin imò omnes tam laici quam clerici, qui specialiter interdicti non sunt, neque culpam suam causam interdicti dederunt, vel si personaliter interdicti sint, denuntiati tamen non fuerunt, nec impenitentes mortui sunt, possunt in quocunque loco sacro, non interdicto, sepeliri, quam vis parochiani sint Ecclesiæ specialiter interdictæ, cum in tali casu non fiat interdictæ personæ secundum se, sed tantum respectu loci serti, in hoc vero casu non sint vitan-

di, aut communicatione fidelium exclusi.

§. VI.

De violatione interdicti, & penis iure decretis in violantes?

Interdictum personale violant Clerici personaliter interdicti, si actus proprios sui ordinis, à cuius exercitio interdicti sunt, exerceant, & ut dictum, incurunt in tali casu irregularitatem, si inter sint divinis, vel percipiant Sacramenta prohibita, si permittat alios personaliter interdictos divinis interesse, aut ea celebrare &c. Locale vero interdictum violant, si celebrent divina, non observatâ moderatione cap. alma si permittant alios divina celebrare in loco interdicto, cuius regimen illis commissum est &c. nisi specialia privilegia plus illis concedant.

De penis, quas incurunt, laici etiam, qui vel ipsi violant interdictum, vel cogunt violare, & de penis quas incurunt religiosi violantes interdictum, vide Clement. 1. 2. & 3. has enim penas circa hanc materiam rari usus, multum moderantur concessa variis, religiosi præsertim, privilegia.

§. VII.

De causis interdicti, & relaxatione ejusdem?

Errone potest interdictum in personas, aut locum sibi subiectum, qui excommunicare potest propter delictum grave, quod est totius communitatis, quas

quæ interdicitur, vel Principis, aut Magistratus, qui in tali loco aut temporalem, aut spiritualem jurisdictionem exercet, & suâ malitiâ totam communitatem inficit. *cap. non est 11. de sponsalibus cap. si sententia 16. h. t. in 6. cap. sanè 21. de officio deleg.* Tollitur autem vel relaxatur interdictum, Primò quidem elapso tempore, ad quod positum est interdictum, vel positâ conditione, quam urget interdictum, ita ut ab Episcopo relaxari illud prius non possit per dispensationem, nisi interdictum proveniret ex delicto occulto, vel quod non esset ad forum contentiosum reductum, vel non esset specialiter reservatum, vel plus alicui concessum esset, per speciale privilegium &c. vide *Auth. Method.* hoc §.

§. VIII.

Proponuntur extravagantes constitutiones hujus tituli?

Videat harum expositiones, qui earum notitiam, paràm necessariam, habere cupit apud *Auth. Method.* hoc §.

§. IX.

De cessatione à divinis, quid & quomplex sit, & quomodo differat ab interdicto?

Cessatio à divinis, est Ecclesiastica prohibitio, ob quam Clerici cessare debent, in certo loco à celebratione divinorum officiorum, & Sacramentorum administratione, nisi in quantum

necessitas postulat. Duplex autem hæc cessatio, generalis alia, alia particularis, eâ prope ratione, quâ de interdicto locuti fuimus. Differt tamen ab interdicto locali, Primò quòd cessatio hæc nec pœna sit propriè dicta, nec censura, sed nuda prohibitio in lignum gravissimi doloris, ex iniqua divina honoris læsione posita. Secundo quòd cessatio nullam in specie personam afficit, sicuti interdictum, quod respectu eorum, qui causam interdicti locali dederunt, interdictum personale dicitur. Tertiò quòd violans cessationem, graviter quidem peccet, non incurrit tamen irregularitatem, sicuti incurrit, qui violat interdicti censuram. Quarto quòd privilegia concessa circa interdictum extant, non debeant ad cessationem à divinis, cum à diversis ad diversa non sint lata, & quinto denique quòd tempore cessationis à divinis, concessa tamen mereant omnibus sepultura sacra, modo hæc fiat sine officiis funebribus, quæ cessationis tempore prohibita sunt: qui autem interdictum in locum aliquem ponere possunt, possunt etiam, ob delictum tamen gravissimum, cessationem à divinis ponere, ita ut violans talem cessationem ipso facto sine excommunicationi, juxta *Clement. 1. §. in eo quod dicitur* verò generalibus h. t.

¶

Quæ in sequentibus duobus titulis, tam antiquis, quam in 6. habentur de Verb. signif. & de reg. Juris, omisit Author Method. explicare, eò quòd putaret, hæc omnia cum ex Corpore Juris desumpta essent, ex variis titulis & cap. in variis Decretalium libris explicatis, satis intelligi posse, vel certe ea, quæ in sequente tit. de V. S. dicuntur, & explicantur, re&issimè peti posse ex variis juris Lexicis & vocabulariis, quo etiam nos lectorem remittimus. Quæ verò in ultimo tit. de reg. juris, tam in antiquis, quam in 6. habentur, placuit hic breviter

annectere, ut regulæ illæ, quæ plurimum sæpe juris summam continent, ab illis, qui Corpus juris Canonici non habent, hæc tamen succincta SS. Canonum doctrina non displicet, non ignorentur, (non quidem quasi omnes regulæ juris sint afferendæ, quæ toto Corpore juris sparsæ innumeræ propè sunt, sed quòd potiores sint afferendæ, prout sub hoc titulo continentur) & simul ex Glossa ostendere, unde regula talis desumpta sit, & petenda fustior illius explicatio Sit ergo

TITVLVS XLI.

DE REGULIS IURIS.

SECTIO I.

De regulis Iuris in antiquis.

Regula Iuris re&è describitur, quòd sit brevis juris narratio, ex variis juris sæpe desumpta, compl. & ens plures casus, in quibus eadem ratio, convenientia identitatis, aut paritatis, &c. repetitur, ita tamen, ut si in aliquo vitetur (quoad identitatem scilicet, convenientiam, aut paritatem, vel si in jure, quoad aliquem casum expressè statutum fuit aliquid contrarium tali regulæ) talis regula pro tali casu nihil probet; & hinc nulla etiam juris regula sine exceptione universaliter probat, & plerèq; in multis sæpe fallant, uti videre licet apud Glossã, & passim apud AA. Sunt autem juris regulæ aliæ in antiquis, aliæ in 6. De illis sit.

Prima est: *Omnia res per quas cunque causas nascitur, & per easdem dissolvitur.*

Desumpta dicitur hæc regula ex S. Chrysost. in cap. 52. operis imperfecti in Math. Locum vel maximè habet in contractibus & talibus obligationibus merè temporalibus, quæ ex positiva tantùm humani juris constitutione vim suam habent. Fallit tamen in matrimonio ex jure divino indissolubili, & in aliis pluribus. &c.

Compend. Pirbing.

PPP PP

H. Essee